

Hulpkring Oekraïne 9

Cornelis Boogerd: meel@soverin.net

- 15-12-2022 -

Schildering van Natasha Yeschenko

Kerstactie : Generatoren voor vrijescholen

Inhoud:

- **Inleiding – Bij deze uitgave**
- **Kerstactie generatoren voor vrijescholen in Oekraïne**
- **Indrukken uit Oekraïne:**
  - **Bericht vrijeschool “Stappen” in Odessa**
  - **Bericht vrijeschool “Pokutia” in Horodenka**
  - **Bericht vrijeschool “Twaalf” in Lutsk**
  - **Bericht vrijeschool “Borisfen” in Kyiv**
  - **Bericht Elena Lichoded – lerares vrijeschool Dnipro**
  - **Bericht Yaroslava Hurina – lerares vrijeschool Kharkiv**
  - **Bericht Alla Selikhanovic – therapeutisch centrum Consonant**
  - **Bericht Dinara – Lerares vrijeschool Dnipro**
- **Medische groep Oekraïne**
- **Handwerk uit Kyiv**
- **Terugblik kaartenactie**
- **Antrovista**
- **Over de Hulpkring Oekraïne**

Beste mensen,

hierbij ontvangt u de negende Nieuwsbrief van de Hulpkring Oekraïne. De oorlog is in een nieuw vaarwater gekomen. De oekraïense troepen boekten succes bij Kharkiv en Kherson. Sinds enkele weken bestookt Rusland het hele land met drones en raketten, waarbij vooral woningen, scholen en infrastructuur geraakt wordt. Een deel van de energievoorziening is uitgeschakeld. Het wordt een grote uitdaging om mensen te voorzien van energie in de winter. Vandaar dat we een **Kerstactie** zijn begonnen om geld te verzamelen waarmee generatoren en UPS-systemen aangeschaft kunnen worden, met name ook voor de zwakkere vrijescholen. Daarover straks meer.

Er kwamen de laatste tijd minder vragen om begeleiding naar een veilige plek ergens in Europa. Het lijkt erop dat veel mensen ergens een plek hebben gevonden, binnen of buiten Oekraïne. Een aantal is zelfs weer teruggereisd. Het is de vraag hoe dit zal gaan nu het kouder wordt, en de energievoorziening wegvalt. Miljoenen mensen zijn ontworteld, en gescheiden van hun familie. Zij verkeren in onzekerheid over hun toekomst. Het is moeilijk om plannen te maken zo, maar toch moeten zij dagelijks beslissingen nemen, ook voor hun kinderen.

Waar kan de impuls van Midden-Europa als bemiddelaar tussen oost en west nog gevonden worden? We zien in dat verband tijdens deze oorlog ook een ongelooflijke hulpvaardigheid, internationale samenwerking tussen hulporganisaties, en creatieve initiatieven van burgers. Opvallend is een

burgerinitiatief vanuit Litouwen, "Call Russia" genaamd, waar men hoopt door persoonlijke gesprekken de kloof te overbruggen. Duizenden vrijwilligers in Europa zijn zo begonnen om russen gewoon op te bellen en te proberen een open gesprek met hen te voeren. Men wil zo zeker 500.000 russen bereiken. Nog steeds meent 2/3 van de russen dat de oorlog juist is. Wat het resultaat van deze actie ook zijn mag, het initiatief op zich heeft een spirituele werking als tegenbeweging tegenover de directe haat en het wantrouwen die vanuit oekraïne ook begrijpelijk zijn. Iedere geestelijke en sociale inspanning in die richting helpt.

Er gebeurt teveel om het allemaal in deze Nieuwsbrief op te nemen. Daarom hebben wij een webpagina bij Antrovista geopend, waar u de vorige Nieuwsbrieven kunt vinden, evenals enige achtergrond informatie:

<https://www.antrovista.com/ukraine.html>

Kerstactie

Generatoren voor vrijescholen

Iedereen die het nieuws volgt heeft kunnen zien hoe Oekraïne al weken geteisterd wordt door russische aanvallen met raketten en drones. Op het slagveld gaat het voor Rusland niet goed, nu proberen zij het land te breken door de infrastructuur te vernietigen: scholen, ziekenhuizen, woningen en met name energie- en watervoorzieningen. De winter is in Oekraïne streng, het vriest er al, in Kyiv ligt een pak sneeuw. De elektriciteit valt steeds uit, miljoenen mensen hebben geen verwarming, licht, water of telefoonverbinding. Er wordt hard gewerkt om de schade te herstellen, maar de aanvallen gaan ook door. Daarbij is er de stress van drones en raketten die overal neer kunnen komen. Vooral mensen met een zwakkere gezondheid worden op de proef gesteld. Op 1 december zaten 6 miljoen mensen zonder stroom en overleden 9 mensen bij 131 branden die uitbraken door onveilige manieren van verwarmen.

De regering heeft door heel Oekraïne opwarmplaatsen ingericht. Hier kunnen mensen schuilen, opwarmen, hun telefoon opladen, en vaak ook iets eten of drinken. Het is verbazingwekkend hoe vastbesloten de oekraïeners zijn om dit vol te houden. Zoals Iryna, een moeder die moest vluchten uit Kharkiv, en nu met haar baby in Cherkassy, onder Kyiv woont. Haar man en ouders zijn naar Kharkiv terug gegaan. Zij verenigde zich met andere gevluchte moeders in Cherkassy, waarmee ze een kring opzette om elkaar te steunen. Ook zij is vol goede moed

en klaagt niet: *"Hi! Ik ben blij van je te horen. Alles is prima met ons, we zijn nog steeds in Cherkassy. Er zijn problemen met elektriciteit in heel Oekraïne, maar ik denk dat alles helemaal goed komt."*

Niets is voor hen erger dan te leven onder de russische repressie, zoals die al te zien is in de bezette gebieden. We hoeven dat niet te beschrijven, op het nieuws krijgen we genoeg te zien.

Een aantal scholen zijn in deze omstandigheden toch weer fysiek begonnen in september, ten dele ook online. De kinderen die verspreid zijn over Oekraïne en Europa worden door hun leraren ook bereikt. Sommigen leraren hebben bijvoorbeeld in Duitsland een klas in een vrijeschool met oekraïense kinderen, en geven parallel online les aan de kinderen van hun eigen oorspronkelijke klas uit Oekraïne. In Oekraïne zijn een aantal kleinere of privé vrijescholen, die het extra moeilijk hebben om te overleven. Veel ouders zijn gevlucht, toch moeten ze de huur betalen etc. Voor sommige van hen is de toestand kritiek. Deze scholen hebben bij Stichting Sophia aangegeven wat ze nodig hebben aan generatoren en batterijen om de winter door te komen. Sophia kijkt daar ook kritisch naar. Wanneer een school meer vraagt dan alle anderen bij elkaar, dan gaat men in gesprek. We horen soms geruchten, dat alleen de grote vrijeschool Sofia in Kyiv weer fysiek werkt vanaf september. Dat klopt niet. Behalve deze school hebben de onderstaande vrijescholen en kleuterscholen hun deuren vanaf september zoveel mogelijk geopend zo laat ons Stichting Sophia weten:

- 1. Yavir in Kyiv – enkele klassen - non profit initiative
- 2. Borisfen in Kyiv – grotere privéschool
- 3. Verband van kleuterscholen – enkele van hen werken nu in de Karpaten, anderen in Kyiv.
- 4. Sonyakh kleuterschool in Kyiv -
- 5. Svitovyd Gymnasium in Kyiv - 2 combinatie klassen (1+2, 3+4)
- 6. Stupeni in Odessa – privé vrijeschool
- 7. Privé initiatief "Twaalf" in Lutsk – een kleutergroep en combinatieklassen
- 8. Privé initiatief "Pokuttia" in Horodenka – een kleutergroep en combinatieklassen.

Een aantal vrijescholen en kleuterscholen hebben bij Sophia aangegeven wat ze nodig hebben. Daarom ondersteunen we samen met onze vrienden van de vrijeschool van Kosice in Slowakije, een actie van Stichting Sophia in Oekraïne, om generatoren en UPS systemen te verwerven. De generatoren werken op diesel en kunnen elektriciteit opwekken. De UPS-ononderbroken stroomvoorzieningen zijn grote batterijen die automatisch de stroom overnemen wanneer de centrale elektriciteit uitvalt. Je kunt ermee verder werken op computers, de kamer verlichten of je telefoon opladen etc, zonder dat steeds werk verloren gaat. Deze apparaten zijn in Oekraïne bijna niet meer te krijgen en daarom zeer duur. Tot nu toe zijn er 9 generatoren en 17 UPS-systemen met verschillend vermogen

gevraagd. De apparatuur is in heel Europa steeds moeilijker te krijgen. Tot nu toe konden drie generatoren gekocht worden in Polen. Die gingen naar:

1. Sonyakh kleuterschool in Kyiv
2. Svitovid vrijeschool in Kyiv
3. Vrijeschool initiatief in Horodenka

We zoeken naar de volgende generatoren in Slowakije, twee zijn er daar al aangekocht. Het concept voor de samenwerking is als volgt:

Zoals u in de vorige Nieuwsbrieven hebt kunnen lezen, werken wij vanaf het begin van de oorlog nauw samen met Stichting Sophia. Zo ontstond het plan voor een drievoudige samenwerking:

1. In Nederland zoeken wij de financiële middelen om de generatoren en UPS systemen te kunnen aanschaffen. Wij hebben tot nu toe 10.000.- euro ter beschikking gesteld uit onze reserves, maar dit is een behoefte die de hele winter zal doorgaan. We schatten dat driemaal zoveel nodig is.
2. In de vrijeschool in Kosice (Slowakije) wil men helpen om de apparaten fysiek te vinden en in te kopen. Een vader van de school verkoopt zelf generatoren, heeft er dus verstand van en ondersteunt de actie. Kosice ligt vlak bij de grens met Oekraïne.
3. Vanuit Oekraïne verzorgt men het transport vanaf Kosice.

Wij hopen dat u deze kerstactie wilt ondersteunen. U kunt dat doen op de rekening van de Hulpkring Oekraïne:

IBAN: NL23 TRIO 0212 1898 40 van de IONA Stichting, tbv NOODHULP Oekraïne, of fonds 2755. U kunt in dit fonds ook schenken via de website van de Iona Stichting: <https://www.iona.nl/schenken-algemeen/direct-schenken/> . Wanneer u speciaal deze actie wilt ondersteunen, dan graag daarbij vermelden: GENERATOREN. Namens de oekraïense vrienden alvast hartelijk bedankt!

Indrukken uit Oekraïne

Hieronder vertellen enkele vrijescholen uit Oekraïne hoe ze er nu voorstaan, en waarom de generatoren en UPS systemen voor hen zo belangrijk zijn.

Bericht vrijeschool Stupeni (Stappen) – Odessa

De vrijeschool Stupeni (Stappen) in Odessa werd 30 jaar geleden als de eerste vrijeschool in Oekraïne opgericht. Normaal gaan er zo'n 150 leerlingen naar school. Stupeni is een privéschool, waardoor het nu moeilijk is om rond te komen omdat de meeste ouders en kinderen gevlucht zijn. Hier is hun bericht.

"De vrijeschool 'Stupeni' in Odessa kon in september het fysieke onderwijs hervatten. De bouw en inrichting van de schuilkelder van de school * was voltooid. Het onderwijs begon met een optreden voor het feest van Sint-Michael, dat plaatsvond in de schuilkelder. De lessen zijn momenteel gaande, maar worden onderbroken door luchtalarmen. Tijdens de alarmen gaan de lessen gewoon door in de schuilkelder.

Alle klassen, behalve klas 3, vervolgen hun studie aan de Nationale Onderwijsinstellingen (alle kinderen hebben het land verlaten). Er is ook een kleuterschool en een bijscholingsgroep.

Helaas zijn er nog maar heel weinig kinderen in de klassen (hooguit 8 per klas, vaker 4-5). Er gaan nu 6 kinderen naar de kleuterschool.

Bovenbouw leerlingen kregen lessen in een gehuurd pand. Benedenbouw scholieren en leerlingen van groep 8 die online studeerden, vonden ook ontmoetingsplaatsen. Ondanks de moeilijke omstandigheden worden er

schoolvakanties gehouden. Tijdens de oogstvakantie maakten tieners jam voor de soldaten aan het front, en met het St. Michael's feest gingen ze door een hindernisbaan en vierden ze ook de 100ste verjaardag van de dierentuin van Odessa met een excursie met een leraar Engels.

Het bestuur zet haar werk voort. De meeste docenten volgden fysieke- en online cursussen over traumapedagogiek. Na deze cursus over traumaverwerking gebruiken de docenten de oefeningen in de klas en bij het werken met studenten.

Aangezien de school momenteel een klein aantal kinderen heeft en sommige gezinnen het volledige schoolgeld niet kunnen betalen, heeft de school grote financiële problemen. Veel leraren zijn nu in het buitenland, dus er is een aanzienlijke vermindering van het onderwijzend personeel. Maar we waren in staat om de werklast te herverdelen, zodat we al onze studenten kwalitatief goed vrijeschool-onderwijs konden blijven bieden.

Door de Russische beschietingen van de afgelopen weken in Odessa zijn er grote problemen met de elektriciteitsvoorziening, waardoor de school maar een paar uur per dag licht heeft. Dus, tijdens alarmen, draaien onze kinderen en leerkrachten om beurten handmatig de motor van het ventilatiesysteem om luchttoegang tot de schuilkelder te verzekeren. Ook blijft de school dan eigenlijk zonder communicatie. Back-upbatterijen zijn voldoende voor slechts een paar uur on-duty verlichting in het magazijn en alarmen gaan tot 6 uur mee. Daarom is de aanschaf van een generator voor ons van primair en cruciaal belang."

Juf brengt kinderen naar bed in schuilkelder

vrijeschool Stupeni

* Scholen mogen officieel alleen lesgeven wanneer ze een goedgekeurde schuilkelder hebben. (CB)

Bericht vrijeschool initiatief in Horodenka - West-Oekraïne

"Het vrijeschool initiatief 'Shkola Pokuutia' is een gemeenschap van leraren en ouders die samenwerken om een pedagogische ruimte voor de kinderen te scheppen in de kleine stad Horodenka (uitgesproken: Gorodenka CB), in West-Oekraïne. We hebben een kleutergroep en een school tot aan de 4e klas met momenteel 24 kinderen. In onze gemeenschap streven we naar goede en vriendschappelijke relaties, een duurzame, gezonde ontwikkeling en zoveel

mogelijk financiële onafhankelijkheid. In die context werken de leden van de gemeenschap aan verschillende sociale projecten.

De oorlog bracht ons nieuwe mogelijkheden en uitdagingen. Het was voor ons vooral in november moeilijk toen de russische terroristen grote delen van het

energiesysteem in Oekraïne vernietigden. Om die reden moesten vele bedrijven sluiten, inclusief een bedrijf dat ons financieel steunde. Ook meldden sommige ouders dat hun bedrijven en werk moesten stoppen vanwege het gebrek aan stroom, en dat ze in de nabije toekomst niet in staat zullen zijn om het schoolgeld te betalen dat ze voorheen inbrachten.

Daar bovenop doet de verwarming het niet in de school en kleuterklas vanwege de stroomuitval. Dat maakt het onmogelijk om les te geven met temperaturen van onder nul. Ook doen verschillende apparaten het

niet die basisvoorzieningen zijn voor de school, zoals de keuken, apparatuur van de administratie, of minimale verlichting, die nodig is bij bewolkt weer of in de avond. Om deze redenen zoek wij nu naar back-up stroomvoorzieningen die we kunnen inzetten als de stroom uitvalt. "

Bericht vrijeschool 'Twaalf' in Lutsk – (Noordwest Oekraïne)

"De vereniging Dvanadstat ("Twaalf") vertegenwoordigt het vrijeschool initiatief in de stad Lutsk. In 2017 startte de kleutergroep 'Divo-Sad' haar activiteiten in Lutsk. De kleuterschool werkt zelfs ook nu - onder de staat van beleg. In 2020 openden we de eerste schoolklas. Sindsdien zijn we erin geslaagd om nog twee klassen kinderen te rekruteren. Momenteel zijn er drie klassen in Lutsk, die werken volgens de vrijeschool methode: 1e, 2e en 3e klas. Vanaf 25 november 2022 hebben we 17 schoolkinderen en 18 kleuters, 9 leerkrachten, 4 opvoeders, evenals 5 assistenten die zorgen voor het organiseren van processen en het verzorgen van de klaslokalen, inclusief het onderhoud aan het gebouw.

Het onderwijs wordt uitgevoerd volgens het vrijeschool leerplan. Gisteren werd het Lichtfeest gevierd, de derdeklassers voerden een toneelstuk op

genaamd 'Het meisje met de Lantaarn', de eerste en tweede klas leidden een rondedans en zochten naar schatten in het donkere bos met hun eigen handgemaakte lantaarns.

Het lesgeven vergt meer middelen en inspanning dan voorheen, omdat steeds het luchtalarm kan aanslaan. Tot 24 februari 2022 waren de activiteiten van de kleutergroep en de twee klassen alleen mogelijk dankzij de bijdragen van ouders. Vanwege de russische invasie vertrokken sommige gezinnen naar andere landen. We zijn de financiële steun die we eerder hadden kwijtgeraakt. De huidige omstandigheden hebben grote invloed op de financiële mogelijkheden van de overgebleven families. Sommige ouders kunnen de voormalige bijdrage niet meer betalen. Het schoolgeld is niet voldoende om de kosten van het onderhoud te dekken. Desondanks werken onze leraren door. We realiseren ons hoe belangrijk het nu is om de kinderen die in Oekraïne zijn achtergebleven les te geven en op te voeden, om kalm te blijven, om samen te zijn, om te proberen een gezond ritme te verzekeren en om het educatieve programma uit te voeren in de omstandigheden van dagelijkse luchtalarmen.

Bij luchtalarmen gaan leerkrachten en kinderen naar de schuilopvang, waar ook medewerkers van andere organisaties in de buurt zitten. Het is onmogelijk om het onderwijsproces daar voort te zetten. De schuilkelder is een van de meest betrouwbare in de stad, maar heeft geen autonome stroomvoorziening en watervoorziening. Het is

noodzakelijk om een alternatieve stroomvoorziening voor het hele gebouw te voorzien van een dieselgenerator, aangezien de netwerken verbonden zijn en onderling afhankelijk vanwege de lokale omstandigheden. Op dit moment hebben we dus alleen noodstroomvoorzieningen nodig om noodverlichting te organiseren. Er zal ruim 8.000 euro nodig zijn om het grote gebouw waar we in zitten te voorzien. En dit zijn aanzienlijke capaciteiten en grote bedragen.”

Bericht vrijeschool Borisfen – Kyiv / Karpaten

"Wij, leden van Borisfen, een vrijeschool initiatief in Kyiv, vragen om hulp bij het organiseren van de elektrische en technische voorziening van scholen en kleuterscholen in deze crisistijd. Onze organisatie omvat de 'Vrijeschool Borisfen' en de vrije kleuterschool 'Het Kinderhuis'. Onze school is opgericht in 2014 door een gemeenschap van ouders en leerkrachten en bestaat dankzij donaties van onze leden.

Voor het begin van de oorlog bezochten 86 kinderen school en kleuterschool en werkten er 30 leraren en kleuterleidsters. Op 24 januari 2022 werden al onze pedagogische plannen op wrede wijze stopgezet door de oorlog, die Rusland begon. We waren allemaal gedwongen om ons huis te verlaten, aangezien de meeste van onze families en ook de school in het noordwestelijke deel van Kiev woonden, op de grens van het front van de vijandelijkheden.

In de zomer hielden we een kamp in de Karpaten om onze families en leraren te verenigen die naar verschillende plaatsen waren gevlucht. Met het stabiliseren van de situatie in Kyiv kwamen de meeste gezinnen terug naar de stad en vanaf september 2022 begonnen we fulltime offline te werken in school en kleuterschool. Eind september waren er 55 kinderen en 16 leerkrachten en

kleuterleidsters. Maar in oktober 2022, toen de aanvallen van raketten en drones massaal steeds werden herhaald, konden de kinderen niet meer naar school. Zo besloot ons bestuur om de school te verplaatsen naar een veilige plek in de Karpaten. Vanaf 31 oktober 2022 hervatten we onze offline lessen in het dorp Iltsi, in de regio van Ivano-Frankivsk. We huren een basis, bestaande uit een paar huizen waarin kinderen, leraren, huishoudelijk personeel en een paar gezinnen met jongere kinderen met ouders wonen.

Tegelijkertijd verbleef een deel van de leraren en medewerkers in Kyiv om het onderwijsproces te verzorgen voor een groep van 7-8 jaar oude kinderen die niet naar de Karpaten konden gaan. In de dagen dat er geen raket- en drone-aanvallen zijn, kunnen ouders hun kinderen naar school brengen. Daarom hebben we nu twee parallelle leerprocessen: in Kyiv en in de Karpaten.

De situatie in Kyiv blijft gevaarlijk: regelmatige aanvallen met raketten en drones leiden tot vernietiging van energetische infrastructuur en stroomuitval van 4 tot 12 uur per dag, terwijl op kritieke momenten elektriciteit beschikbaar is gedurende ongeveer drie uur per dag, vandaar onze verhuizing naar de Karpaten.

Het is allemaal moeilijk te voorspellen. Objectief gezien begrijpen we dat kinderen niet lang zonder hun ouders kunnen blijven, maar tegelijkertijd streven we ernaar hen te redden van de grootste verschrikkingen van de oorlog. Daarom, en ook met als doel om onze leerlingen en hun gezinnen te behouden en hen te ondersteunen, overwegen we de mogelijkheid van regelmatige verplaatsingen van Kyiv naar de Karpaten.

Bovendien leed het energetische systeem van Oekraïne aanzienlijke schade en de regelmatige stroomuitval maakt normale verwarming en het kookproces onmogelijk. Dat geldt ook voor onze verblijfplaats in de Karpaten. Daarom hebben we dringend generatoren en accu's nodig voor een ononderbroken stroomvoorziening voor de verwarming van het pand en de voedselvoorziening.

Om ervoor te zorgen dat we met kinderen door kunnen werken in de huidige situatie hebben we grote behoefte aan generatoren en UPS ononderbroken stroom voorzieningen voor onze locaties in de Karpaten en Kyiv.

Enkele persoonlijke berichten uit Oekraïne

Het is indrukwekkend om te zien hoe mensen in Oekraïne zich staande houden in deze moeilijke tijd. Veel mannen strijden aan het front, waar ook de winter aanbreekt. Wanneer je oekraïeners vraagt over hoe ze deze tijd volhouden vertellen ze allemaal hetzelfde verhaal: "het is maar elektriciteit, we houden het vol en gaan deze strijd winnen. Maak je om mij geen zorgen."

Bericht Elena Lichoded - Dnipro

Elena is klassenlerares van de vrijeschool in Dnipro. In de zomer leidde zij een gezinskamp voor meer dan honderd mensen in de Karpaten. Ook leidt zij een lerarenopleiding die fysiek bijeenkomt tijdens seminarweken in Horodenka, in het westen van Oekraïne.

"Wij zijn een onverzettelijk volk. De afwezigheid van elektriciteit, verwarming en water zal ons niet kunnen overwinnen. In de stad zijn hulpposten gecreëerd. Ze hebben verwarming, licht van generatoren, Starlink-communicatie voor internet. Vrijwilligers zorgen ook voor hete thee en lichte maaltijden. Om de stedelingen van water te voorzien worden grote vaten geplaatst en putten geboord. En dus in elke stad van Oekraïne! Dit is natuurlijk ook mogelijk dankzij de hulp van vele landen van de wereld.

Zelf heb ik veel ervaring met reizen door bossen en bergen. Dus ik heb veel apparatuur om in ongecultiveerde omstandigheden te leven. Mijn eigen huis is hiervoor beter geschikt dan appartementen in hoogbouw. Ik heb brandhout, maar ik heb het nog niet nodig omdat er gas is. Er is een bron op een kilometer van mijn huis. Ik heb ook een zonnepaneel dat mijn telefoon kan opladen. Momenteel is alles slecht met de verbinding, het valt bijna de hele dag weg.

Maar desondanks slaagde mijn klas erin om op vrijdag de hele schooldag bij elkaar te komen en te studeren. De kinderen waren erg blij elkaar te ontmoeten na een paar dagen pauze en na de beschietingen, die voor sommigen heel dichtbij en luid waren. Ik heb voor hen een legende voorbereid over Osiris en Isis, omdat we ons nu in het tijdperk van de geschiedenis van de antieke wereld bevinden. En het was een heel goede reden om te praten over recht en onrecht in de wereld. Opnieuw zie ik met eigen ogen hoe het vrijeschool leerplan een kind kan ondersteunen, zelfs in zulke extreem moeilijke omstandigheden.

Nu heb ik ongeveer 2-4 uur per dag licht en internet. Daarom kan ik niet meteen antwoorden. Maak je geen zorgen, ik ben in orde. Bedankt voor jullie steun en interesse in ons leven."

Elena Lichoded
klassenlerares vrijeschool Dnipro

Bericht Yaroslava Hurina – Kharkiv

Misschien herinnert u zich Yaroslava Hurina nog van haar indrukwekkende beeldverhaal in Nieuwsbrief nr 6. Yaroslava is klassenlerares in de vrijeschool in Kharkiv, in het oosten van het land. Die stad lag lang onder vuur, en zo moest ze vluchten naar het westen van Oekraïne, waar ze in Ivano-Frankivsk een flat huurde. Nu keerde ze terug naar haar huis in Kharkiv. Ze stuurde een video over haar bezoek aan haar klas, waar alles nog precies zo staat als op 23 februari, de dag voordat de oorlog begon, als na een Doornroosje-slaap.

"Hallo! Mijn kinderen en ik keerden onlangs terug naar huis in Kharkiv. Het is namelijk heel duur om een flat te huren in Ivano-Frankivsk. In Kharkiv is het rustiger nu. Natuurlijk viel wel de stroom uit. En zonder stroom doet de verwarming het niet. Maar we laten ons niet ontmoedigen. Het is fijn om weer thuis te zijn. Ik bezocht mijn klas en maakte daar een video van voor mijn leerlingen. De tijd stond er stil vanaf februari.

Advent 2021 in de vrijeschool van Yaroslava in Kharkiv

"We geven nu online lessen, er zijn nog maar 5 van mijn kinderen in Kharkiv. Twee zijn in andere regio's in Oekraïne, alle anderen gingen naar het buitenland. Zij volgen mijn lessen op video.

Op het moment leren we de geografie van Oekraïne, en ik vind het belangrijk dat we dit onderwerp niet missen. Eigenlijk voel ik dat mijn kinderen veranderd zijn sinds het begin van de oorlog. Zij zijn heel leergierig en luisteren met veel aandacht naar alles wat met ons land te maken heeft. Bijvoorbeeld, toen we het volkslied oefenden met fluiten, wilden ze alle drie de coupletten leren. Iedereen kent het eerste couplet, de andere twee zijn niet zo bekend. Nu kennen mijn kinderen ze alle drie. Tijdens de geografieles behandelden we de rivieren. Ik beschreef bij rivier de Dniper, hoe de linkeroever lager was dan de rechter. De kinderen verbonden dat met de gevechten, en discussieerden over hoe de beste verdediging eruit kan zien. En wat er gebeurt wanneer de Khakov-stuwdam wordt opgeblazen met de lagere oever. Zo leven wij nu.

Wij konden de regio's van Oekraïne snel leren, daar zijn er veel van : 25. Ik dacht dat het moeilijk zou worden voor de kinderen om die allemaal uit hun hoofd te leren. Maar zij volgen het nieuws met hun ouders, waarin voortdurend

gesproken wordt over welke regio's bevrijd zijn en welke nog bezet worden. Welke beschoten worden, en welke veel vluchtelingen opvangen. Zij hebben de regio's zelf al leren kennen. Ze weten welke regio's aan Rusland en Belarus grenzen en dus gevaar lopen, en welke grenzen aan Polen, Moldavië, Roemenië, en waar dus vrienden dichtbij zijn. Ik vind het spijtig dat ze de wereld nu verdelen in vrienden en vijanden, maar zo is het leven nu.

Ik dank jullie heel hartelijk voor jullie medeleven en hulp. Wij voelen deze steun en zijn daar dankbaar voor."

Yaroslava Hurina
Lerares 6e klas vrijeschool Kharkiv

Bericht Alla Selikhanovic – therapeutisch centrum Consonant - Odessa

Het therapeutisch centrum Consonant in Odessa kwam meermaals in de Nieuwsbrieven voorbij. Er kwamen veel warme reacties op. Op 10 december werd Odessa zwaar getroffen, 1.5 miljoen mensen zitten zonder stroom. Hieronder beschrijft Alla Selikhanovic, de leidster van het centrum, hoe zij deze tijd beleeft.

"Hallo, heel erg bedankt voor de steun. Met de stroom gaat het slecht. Die is bijna altijd afwezig. Het gaat maar even aan, we hebben amper tijd om onze telefoons op te laden. We werken deze week minder. Het is erg koud in ons centrum, we zijn bang om verkouden te worden voor de kinderen, het is erg gevaarlijk om nu ziek te worden. We hebben vandaag een apparaat gekocht zodat we zonder elektriciteit kunnen gaan verwarmen (dit is een geschenk van betrokken mensen). We hebben ook een generator die kapot is en we wachten op reparatie. Er zijn weinig generatorspecialisten, er is nu veel vraag naar.

Gisteren organiseerde ik een avondconcert voor de overledenen, in het donker, bij kaarslicht. Ik speelde Bach op de piano en daarna op de lier, daarna las ik het Onze Vader en sprak de namen hardop uit - ik dacht aan iedereen. Het was heel devoot. Gisteren was het 29 jaar geleden dat mijn moeder mij verliet (dit is een heel moeilijke tragedie voor mij, het begin van de oorlog tussen Rusland en Oekraïne over de Krim. Weinig mensen weten wat we toen op de Krim hebben meegemaakt).* Mam was het slachtoffer van dit conflict - er was geen elektriciteit, gas, verwarming, medicijnen, voedsel. Een vreselijke tijd waar de geschiedenis over zwijgt. Ik breng deze dag altijd alleen door. Nu kwam er een brief uit Dornach om mij bij een initiatief aan te sluiten : een herdenkingsconcert voor de overledenen zonder toehoorders. Het zal in overleg met dit initiatief een dag per maand gebeuren. Ik heb altijd een speciale band gevoeld met de overledenen, ze konden met mij communiceren en ik vertrouwde hen, en ik droom er ook van om als muzikant te leren de overledenen te helpen door de lier te spelen en muziek voor hen te maken."

Lampionnen maken in het therapeutisch centrum Consonant in Odessa

Nu hebben we een grote feestdag met lampionnen voor vluchtelingen gehouden, veel gezinnen en kinderen zijn gekomen. We brachten een warme tijd door in duisternis, maar met licht in ons: we zongen liedjes, vertelden de legende van St. Maarten, dansten rondedansen, speelden spelletjes, maakten lantaarns en keken naar een sprookje van "Het meisje met de lantaarn". We luisterden naar muziek op fluiten, lazen poëzie, en gingen toen de straat op, met liedjes om mensen licht te geven. Op straat ontmoetten we St. Maarten, die ons zijn mantel gaf. Het was niet duidelijk wie gelukkiger was: de kinderen of hun ouders?

En nu, vandaag vieren we in stilte de verjaardag van mijn zoon, een muzikant, en een schaker.

Deze week was er een nieuw evenement. Ik ben in een psychiatrische kliniek geweest en heb daar met zieken gewerkt, met soldaten. Twee groepen van 45 minuten. Het is heel pijnlijk hoe ze daar leven zonder licht en warmte. Mensen voor wie deze aandoeningen al een trauma zijn. Ze zijn daar als schaduwen, verstoken van medicijnen, zonder leven in hun ogen, als levenloze mensen. Maar muziek doet iets ongelooflijks. Mensen veranderden. Ik speelde de lier voor ze, ik speelde op hun rug met kleine pentatonische lieren, ik gaf elk een kleine lier, ze speelden samen en wisselden af. Het was zo licht en warm dat we opwarmden en hun gezichten begonnen te gloeien. Ze belden me voor een volgende keer. Deze categorie mensen is erg onbeschermd, niemand heeft ze nodig, ze hebben geen hoop om daar weg te komen. Hoe te blijven leven, hoe ze een verbinding met de wereld kunnen aangaan.

We hebben nog veel meer nieuws en ervaringen. Maar mijn zoon roept om een cake te eten. Ik omarm de muziek uit de grond van mijn hart."

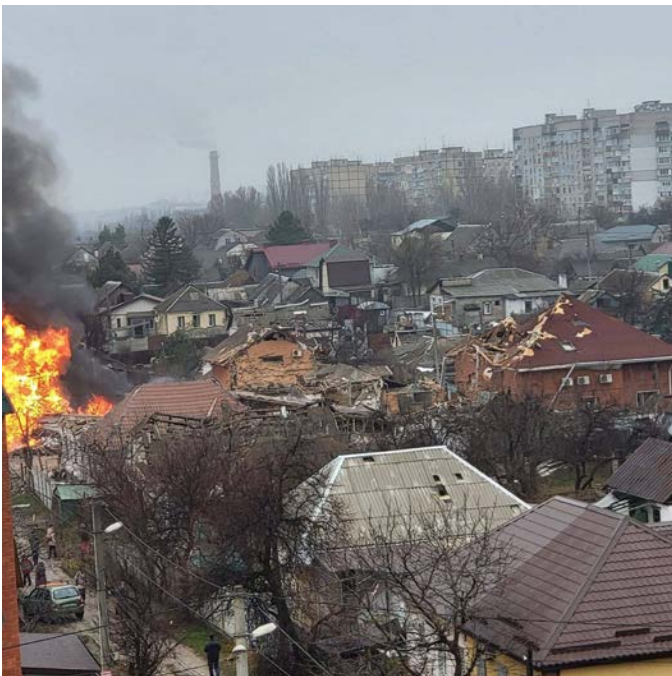
Alla Selikhanovi
Leidster therapeutisch centrum Consonant in Odessa

* **Krimoorlog.....** De oorspronkelijke bewoners van de Krim, de Krim-Tataren, streeden tijdens WOII met de Duitsers om onafhankelijkheid te verwerven. Zij werden verslagen en weer ingelijfd door de Sovjet Unie. Tijdens WO II deporteerde Stalin het hele volk naar het oosten, vooral Oezbekistan. De Krim werd gerussificeerd, zoals ook met andere volken en gebieden gebeurde. De Krim werd in 1954 door Chroesjtsjof aan de Sovjetrepubliek Oekraïne geschonken. Vanaf eind jaren 80 keerden een aantal van hen terug. Na het uiteenvallen van de Sovjet Unie in 1991 bleef de Krim bij Oekraïne. De dan overwegend russische bevolking wilde echter autonomie via een referendum. Daar kwam het niet van, maar de Krim werd wel een autonome republiek binnen Oekraïne. In die jaren, waar Alla naar verwijst, was de Krim aanleiding tot conflicten tussen Rusland en Oekraïne, en was er een spanning over het recht van de Krim om eigen wetten uit te schrijven. De relatie werd vastgelegd in het vriendschapsverdrag tussen Oekraïne en Rusland, dat zijn vloot in Sebastopol mocht laten. De oorspronkelijke bewoners, de Krim-Tataren mochten welliswaar terug, maar werden er achtergesteld en onderdrukt, zodat velen wegbleven. Velen van hen werden nu gemobiliseerd om tegen Oekraïne te vechten. (CB)

Dinara, lerares van de vrije school in Dnipro

Hallo, ik ben Okay. We zitten vaak zonder elektriciteit, centrale verwarming, water en internet. Maar we zijn sterk, we zijn vrij en we zijn thuis. Vanuit de school geven we online lessen, en als het mogelijk is ook fysiek.

Deze ochtend vernietigden russische raketten huizen in een bewoonde buurt in Dnipro. Alweer.. ...

Omdat we de oorlog niet zomaar kunnen stoppen, moeten we hem winnen. Anders zal Rusland ons nooit met rust laten. Vandaag precies 90 jaar geleden veroorzaakten zij de Holodomor in Oekraïne. *

Nu proberen zij ons dood te vriezen, maar we zullen winnen. De steun die we krijgen is immens belangrijk. Dank voor jullie hulp!

Dus in het algemeen ben ik Okay. Maak je geen zorgen.

Dinara, lerares vrijeschool in Dnipro

* De Holodomor ofwel de Grote Hongersnood werd door Stalin veroorzaakt in 1932-33 tijdens de collectivisatie van de landbouw. Voor Oekraïne was dit een ramp, waarbij tussen 2.5 en 7.5 miljoen mensen de dood vonden. In 1996 riep Oekraïne de Holodomor uit als genocide. Andere landen volgden, waaronder de EU, de Raad van Europa, de VS, tot ergernis van Rusland. In Nederland werd dit thema onlangs bediscussieerd in de tweede kamer. Op de vierde zaterdag van de maand december herdenkt Oekraïne die ramp. (CB)

Medische groep Oekraïne

We schreven al meermaals over het initiatief van Yevhen Volchenko, antroposofisch arts in Kyiv. In de vorige Nieuwsbrief (nr 8) vertelt bijvoorbeeld Andrey Gorsky, voorzitter van de Stichting Sofia, over de samenwerking tussen de Stichting Sofia en deze artsengroep, die nu ook een eigen subrekening hebben bij Sofia. Zo is er in Oekraïne een depot geopend met antroposofische en allopatische medicijnen, die onder de artsen verdeeld worden volgens bepaalde procedures. Zoals u weet werken wij nauw samen met Sofia, die in de zomer al 3500.- aan dit initiatief schonk. De Nederlandse arts Marco Ephraim zamelde geld in onder antropofische artsen voor dit initiatief. Hij liet weten dat de groep nu even buiten Kyiv een therapeutisch centrum wil opbouwen waarin aandacht is voor traumaverwerking. Wij blijven met de medische groep verbonden via Stichting Sofia. Wanneer u specifiek voor dit doel wilt schenken, dan kan dat door bij uw donatie te vermelden: artsen Oekraïne.

Handwerk uit Kyiv

Vilt dieren, glasornamenten en sprookjeskaarten

Tatiana Nechytailo, was vroeger vrijeschoollerares en nu actief als geestelijke in Kyiv, waar de kerk in de huidige tijd een toevlucht is voor allerlei mensen. Zij vroeg of we ook een mogelijkheid zagen om de

poppen en dieren uit handen van moeders uit Kyiv te verkopen om voor hen nog enige inkomsten te genereren. De stad is leeg, de mannen zijn in het leger, de moeders zijn met hun kinderen naar het buitenland gevlucht. Aan wie kunnen ze hun handvaardigheid nu kwijt?

Tatyana bemiddelt voor hen en ze heeft moeite gedaan zo goedkoop mogelijk vervoer te regelen. Uw aankoop van vilt dieren, glasornamenten en kaarten helpen de moeders in Kyiv. En dat is gelukt! In Rozemarijn, winkel voor kinderspeelgoed in Zeist, in de

Pauluskerk, waar een wijdingsgenoot van Tatiana geestelijke is en in de Rafaelkerk in Zeist is zo veel verkocht dat we bijna 1000 Euro naar Kyiv kunnen sturen. Een mooi kerstcadeau – was de reactie van Tatiana, bijeen gebracht door vele gemotiveerde bezoekers onder wie ook minder draagkrachtigen.

Dank jullie wel! Ondanks het wegvallen van de elektriciteit en verwarming, ondanks het luide alarm dat steeds weer klinkt, ondanks de aangerichte schade en brand in Kyiv, komen kinderen naar de kinderdienst en vieren hun bijeenzijn samen met de ouders. (zie foto)

Terugblik op kaartenactie

Engel van Hoop tussen Duisternis en Licht

1000 kaarten in A5- formaat lieten we afdrukken en ze zijn afgenomen door gemeentes van de Christengemeenschap, overal in den lande, door mensen tijdens conferenties in Antropia en door mensen als u, die kaarten bestelden en geld over maakten op ons konto.

60 kaarten zijn nog overgebleven en die zijn bij de 'Phoenix' boekhandel in Zeist nog te krijgen. Daarmee is € 2820,00 voor de Hulpkring Oekraïne gewonnen.

Met hartelijke dank aan de kopers en verkopers! We kunnen daarmee de mensen aldaar helpen om de winter

door te komen. En het is steeds weer te merken hoe belangrijk de steun uit het buitenland voor hen is.

Antrovista

Antrovista heeft voor de Hulpkring Oekraïne een webpagina aangemaakt. Daarop kunt u de informatie en berichten van de Hulpkring vinden. Daarnaast is er een rubriek "Achtergronden" over de gebeurtenissen in Oekraïne, waaronder bijvoorbeeld een collage van Narine Maltseva met beelden en inspirerende teksten rond de oorlog. Er zijn verschillende inzichten en gevoelens over alles wat er gebeurt, en net als in coronatijd, soms best beladen. Als Hulpkring willen we ons daar niet in mengen, maar ons vooral concentreren op de hulp. De inhoud die in de rubriek "Achtergronden" komen, zijn vrij om te downloaden en geheel voor verantwoording van de auteurs.

Hier kunt u onze pagina vinden: <https://www.antrovista.com/ukraine.html>

Over de Hulpkring Oekraïne

De Hulpkring Oekraïne is eind februari 2022 opgericht door Cornelis Boogerd van de Werkgroep Tsjechië en Slowakije, en Carla van Dijk en Louise Kelder van de voormalige werkgroep Oekraïne en Rusland, beide werkgroepen werkten jaren met Stichting Helias samen, tot die drie jaar geleden besloot een andere koers te gaan varen. Wij hebben 30 jaar ervaring in ondersteuning van de vrijeschool beweging in de genoemde landen, en besloten onze krachten te bundelen en onze netwerken te verenigen voor deze actie. Daartoe konden we een rekeningnummer openen bij de Iona Stichting. We werken internationaal samen met de Freunde der Erziehungskunst, de ECSWE (European Counsel for Steiner Waldorf Education), met de landencoördinatoren van verschillende landen voor deze actie, en natuurlijk met scholen, organisaties en vele mensen in Oekraïne zelf, met name met de Stichting Sophia die tot een partnerorganisatie werd.

In Nederland werken we samen met de Iona Stichting, het IHF (Internationaal Hulpfonds), de VVS (Vereniging van Vrije Scholen), Stichting Helias, en met lokale hulpkringen of individuele mensen die opvang aanbieden.

Wij willen in deze situatie vluchtelingen helpen aan onderdak of op andere manieren. Zo begeleiden we een aantal van hen op afstand naar opvang in Slowakije, Tsjechië, Duitsland of Nederland. Verder geven we ondersteuning en informatie aan mensen die in Nederland vluchtelingen opvangen. In Oekraïne helpen wij mensen om daar te overleven en hun leven na de oorlog weer op te bouwen, waar een aantal nu al mee bezig zijn. Wij ondersteunden er verschillende projecten. Door middel van deze Nieuwsbrief houden we u op de hoogte van de acties. U kunt ons financieel steunen op onderstaande rekening.

IBAN: NL23 TRIO 0212 1898 40 van de IONA Stichting, onder vermelding van NOODHULP Oekraïne, of fonds 2755. U kunt in dit fonds ook schenken via de website van de Iona Stichting:

<https://www.iona.nl/schenken-algemeen/direct-schenken/>

Hartelijk dank voor uw medeleven en ondersteuning,

Namens de Hulpkring Oekraïne:

Louise kelder – louisekelder@casema.nl

Carla van Dijk - carlavandijk7@gmail.com

Cornelis Boogerd – meel@soverin.net